

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS ĀRZEMJU LOCEKLIS VJAČESLAVS IVANOVŠ

20.08.1929 – 07.10.2017

2017. gada 7. oktobrī ASV miris Vjačeslavs Ivanovs — valodnieks, indoeiropiešs, semiotiķis, kurš savos valodnieciskajos pētījumos izmantoja arī folkloras un mitoloģijas (t.sk. latviešu mitoloģijas) datus.

Vjačeslavs Ivanovs dzimis Maskavā. Bērniību apēnojušas slimības un karš, kas pavadīts evakuācijā Taškentā. Augstāko izglītību ieguvis vairākās izglītības iestādēs un jomās: Maskavas augstākajā skolā (1940–1941, 1943–1946, beidzis ar izcilību); Taškentas Valsts Universitātē (1942, vēsture un māksla); Maskavas Valsts universitātē (1946–1951, angļu filoloģija, beidzis ar izcilību; atkārtoti 1951–1954, hititu valoda un indoeiropiešu gramatika, iegūts zinātniskais grāds).

V. Ivanovs strādājis Maskavas Universitātē līdz 1958. gadam, kad izrādīto simpātiju dēļ pret Borisu Pasternaku un Romānu Jākobsonu viņu atlaida no darba. Līdz atlaišanai V. Ivanovs jau bija paspējis atklāt sevi Indo-Eiropas pētījumu jomā un kļuvis par vienu no vadošajiem speciālistiem hititu valodā. Kopā ar Vladimīru Toporovu radītas vairākas monogrāfijas lingvistikā, ieskaitot sanskrita pamatus. 1962. gadā kopā ar V. Toporovu un Juriju Lotmanu dibinājis Tartu–Maskavas Semiotikas skolu.

1989.–1993. gadā V. Ivanovs vadījis Vissavienības ārzemju literatūras bibliotēku un bijis Krievijas Augstākās Padomes deputāts. Viņš dibinājis Pasaules kultūras institūtu un vadījis Pasaules Kultūras un teorijas studijas Maskavas universitātē. Kopš 90. gadu beigām Ivanovs strādājis gan Mas-

kavā, Krievijas Valsts Humanitārajā universitātē, gan ASV, Losandželosā, Kalifornijas universitātē. Viņš bijis arī profesors Stenforda universitātes Slāvu valodas un Literatūras departamentā (1990–1991) un Jeila universitātē.

V. Ivanova veikums zinātnē ir ievērojams. Viņš pazīstams kā vairāku ar valodas izpēti saistītu teoriju un zinātnisko uzskatu autors. Ievērojamāko publikāciju sarakstā ietilpst, piemēram, enciklopēdiskais darbs *Indo-European and Indo-Europeans*. Berlin/New York: Mouton de Gruyter, divos sējumos, 1995 (izdots arī krieviski).

V. Ivanova darbība ir saistīta arī ar Latviju — viņš ir bijis vieslektors Latvijas Valsts universitātē, viesojies Valodas un literatūras institūtā un lasījis lekciju LZA Augstceltnē, sadarbojies ar Latvijas valodniekiem. V. Ivanovs kopā ar V. Toporovu sagatavojuši zinātniski visvērtīgāko latviešu folkloras un mitoloģijas apskatu.

Vēlāk V. Ivanovs, tāpat kā J. Lotmans un vēl daži zinātnieki, savās zinātniskajās interesēs no filoloģijas pārgāja uz kulturoloģiju (kultūras antropoloģiju).

1977. gadā Ivanovs ievēlēts par Britu Akadēmijas ārzemju locekli, bet 2000. gadā — par Krievijas Zinātņu akadēmijas akadēmiķi. Krietnu laiku pirms tam, jau 1993. gadā Latvijas Zinātņu akadēmija bija ievēlējusi Vjačeslavu Ivanovu par savu ārzemju locekli.

Sit tibi terra levis!

Latvijas Zinātņu akadēmija